

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเหล่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 นำเสนอสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านเหล่า ผู้วิจัยได้นำกระบวนการ PDCA 4 ขั้นตอนของวงจรวงล้อเดมมิ่งที่พัฒนาโดย ดร.จิวิฮาร์ท ได้แก่ 1) การวางแผน (Plan) 2) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Do) 3) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check) และ 4) การปฏิบัติการแก้ไข (Action) (วีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. 2547 : 56) มาเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการนำเสนอสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเหล่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการในระหว่างเดือน มิถุนายน 2556 – สิงหาคม 2556 เพื่อทราบสภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้วยเครื่องมือแบบสอบถาม พบว่าสภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากระดับน้อยสุดไปหามาก ดังนี้ 1) ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น 2) ด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ด้านการให้บริการชุมชน 4) ด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ 5) ด้านการประชาสัมพันธ์ และ 6) ด้านการรับความช่วยเหลือจากชุมชน

2. ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเหล่า จากการประชุมระดมความคิด (Focus Group) เพื่อเป็นการระดมความคิดร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสำหรับโรงเรียนบ้านเหล่า โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากผลการศึกษาสภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในระดับน้อยมากกำหนดเป็นประเด็นปัญหา กำหนดเป็นข้อคำถาม โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งได้ดำเนินการจัดกิจกรรมประชุมระดมความคิดในระหว่างวันที่ 18 กรกฎาคม 2556 เวลา 10.00 -12.00 น.เพื่อระดมความคิดเห็นร่วมกันของคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนในการจัดทำโครงการ /กิจกรรม การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสำหรับโรงเรียนบ้านเหล่า โดยได้ดำเนินการ จัดทำโครงการการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนโรงเรียนบ้านเหล่า ในด้านการ เสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมการ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน 2) กิจกรรมวันสำคัญ (วันลูกค้ำ ลูกคุณ) 3) กิจกรรมการ แข่งขันกีฬาภายในและกีฬาชุมชนสัมพันธ์ (บ้านเหล่าเกมส์)

3. ผลการดำเนินการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเหล่า ทั้ง 6 ด้าน ได้สรุปงานที่ทำการพัฒนาคือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับ ชุมชนและหน่วยงานอื่น โดยการจัดทำโครงการการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับ ชุมชนโรงเรียนบ้านเหล่า ด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียน 2) กิจกรรมวันสำคัญ (วันลูกค้ำ ลูกคุณ) 3) กิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายในและกีฬา ชุมชนสัมพันธ์ (บ้านเหล่าเกมส์) และภายหลังจากทำกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมสามารถพัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนโรงเรียนบ้านเหล่า ในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับ ชุมชนและหน่วยงานอื่นได้เป็นอย่างดี กิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน อยู่ใน ระดับมากที่สุด กิจกรรมวันสำคัญ (วันลูกค้ำ ลูกคุณ) อยู่ในระดับมากที่สุด กิจกรรมการแข่งขัน กีฬาภายในและกีฬาชุมชนสัมพันธ์ (บ้านเหล่าเกมส์) อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการศึกษา ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายในพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเหล่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลจากศึกษาสภาพการพัฒนางานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน โรงเรียนบ้านเหล่า พบว่ามีสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการ เสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น อยู่ในระบับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.36 แสดงให้เห็น ถึงระดับสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ผู้รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับการ เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ต้องมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ ของงานการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่จะต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้อยู่ใน ระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด เพราะชุมชนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษา ถ้าชุมชน เกิดความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะเกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานซึ่งสอดคล้องกับ

พิมนต์ ศรีสำอังก์ (2550 : 132) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน พบว่า ปัญหาการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และการให้บริหารชุมชน เมื่อจำแนกตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งผลจากการศึกษาสภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเหล่า เพื่อทราบสภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านเหล่า พบว่าผลการศึกษาสภาพการพัฒนาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนบ้านเหล่า 6 ด้าน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น 4) ด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสภาพการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีค่าเฉลี่ย 3.36 อยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับ ณัฐพล วิเศษ (2552 : 143 - 144) กล่าวว่า การพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยใช้กลยุทธ์การประชุมระดมความคิดเห็น กิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน กีฬาภาคีความร่วมมือกิจกรรมศิษย์เก๋ารักบ้านเกิด และการกำกับ ติดตาม ทำให้โรงเรียนและชุมชนมีความเข้มแข็ง สมัคสมาน สามัคคีเกิดพลังแห่งการร่วมกัน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันอันจะนำมาซึ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงควรส่งเสริม สนับสนุนให้นำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้พัฒนาการดำเนินงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือในชุมชนให้มี ประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นต่อไปซึ่ง สุพรม จอมทอง (2550 : 131 - 133) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติกรกลุ่ม พบว่า ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ส่งผลให้โรงเรียนกับชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารืออย่างน้อย ภาคเรียนละ 2 ครั้ง เพื่อให้ชุมชนได้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และกล้าแสดงความคิดเห็นที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป และสอดคล้องกับ อดศยา สายรัตน์ (2552 : 72 - 74) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กลยุทธ์การประชุมระดมความคิดเห็น ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน กิจกรรมกีฬาสามัคคีสัมพันธ์บ้าน

โรงเรียนกิจกรรมทำบุญตักบาตรวันพระ กิจกรรมปัจฉิมนิเทศ มีผลทำให้โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันชุมชนเข้าใจในภารกิจของโรงเรียนมากขึ้น โรงเรียนเข้าไปร่วมกิจกรรมและพัฒนาชุมชนมากขึ้น มีบรรยากาศการช่วยเหลือกิจกรรมซึ่งกันและกันจนก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการที่จะร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและโรงเรียนจึงถือว่าการดำเนินการพัฒนาในครั้งนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่จะนำไปสู่การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสอดคล้องกับ วิชาลินี ไชยเดช (2550 : 78) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่าการพัฒนาการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่งผลให้โรงเรียนและชุมชนมีความตระหนักในการเป็นเจ้าของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งจากการพัฒนายังมีประเด็นที่ควรจะไปพัฒนาต่อไปคือ การติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ดังที่ จำนงค์ มณีโชติ (2551 : 91 - 94) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า การดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้เกิดความรักความผูกพัน ชุมชนมีความพึงพอใจ เกิดความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดี เห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน และได้รับความช่วยเหลือ ความร่วมมือจากชุมชนอย่างเต็มที่ ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้นเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน เกิดศรัทธา และความพึงพอใจของชุมชน ทำให้เกิดพลังความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษา และเกิดความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สอดคล้องกับ ฤชัย พิมพิวิชัย (2551 : 111 - 112) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนกับชุมชน พบว่า การดำเนินงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะเกิดขึ้นได้ต้องมีการสร้างความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ทำให้การติดต่อประสานงานในเรื่องต่าง ๆ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีความสะดวกรวดเร็วและชัดเจนมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ของโรงเรียน

2. ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านเหล่า จากการดำเนินการประชุมระดมความคิดร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเหล่า พบว่าการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เกี่ยวกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น มีการแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ อภิปรายประเด็นต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง มีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และแสดงความพร้อมในการที่จะระดมสรรพกำลังให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับโรงเรียนอย่างเต็มใจและเต็มความสามารถ ซึ่งจากผลของการประชุมระดมความคิดระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเหล่า ที่ประชุมได้มี

มตร่วมกันเพื่อให้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ด้วยกิจกรรม คือ 1) กิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน 2) กิจกรรมวันสำคัญ (วันลูกค้า ลูกคุณ) 3) กิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายในและกีฬาชุมชนสัมพันธ์ (บ้านเหล่าเกมส์) อันจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในลำดับต่อไป

สอดคล้องกับ อำนาจ ทารัฐดา (2552 : 3-4) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน พบว่า สภาพก่อนการพัฒนาชุมชนขาดความศรัทธา ความเชื่อถือและขาดความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และโรงเรียนไม่ได้สร้างความเข้าใจที่ดีและถูกต้อง แก่ชุมชน การให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นมีน้อย ระดับการดำเนินงานของโรงเรียนด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก่อนการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย การพัฒนาในวงรอบที่ 1 ใช้กลยุทธ์การประชุมแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนา (AIC) และกลยุทธ์การศึกษาดูงาน กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และมีความตระหนักเห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาาร่วมกัน และได้กำหนดกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาเพิ่มเติม 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์การสื่อสารสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ของทุกคนทั้งในโรงเรียนและในชุมชน ประกอบด้วยกิจกรรม 5 กิจกรรม คือ 1) การประชาสัมพันธ์ 2) การให้บริการแก่ชุมชน 3) การจัดนิทรรศการผลงานครูและนักเรียน 4) การเยี่ยมบ้านและชุมชน 5) การประชุมสัญจร และกลยุทธ์การเสริมสร้างการมีส่วนร่วม เพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้สึกการได้พึ่งพาอาศัยกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีกิจกรรมทำร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอทำให้เกิดความสนิทสนมกัน ประกอบด้วยกิจกรรม 2 กิจกรรม คือ 1) การเข้าร่วมกิจกรรมและประเพณีของชุมชน 2) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน จากการประเมินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 อยู่ในระดับมาก แต่ยังมีประเด็นที่เป็นปัญหาและต้องปรับปรุงแก้ไข และสร้างความต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น จึงทำการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์ ในการพัฒนา เหมือนกับวงรอบที่ 1 คือ กลยุทธ์การสื่อสารสัมพันธ์ มี 5 กิจกรรม แต่กลยุทธ์การเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ซึ่งเดิมมี 2 กิจกรรม คือ 1) การเข้าร่วมกิจกรรมและประเพณีของชุมชน 2) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนได้เพิ่มกิจกรรมอีก 2 กิจกรรม คือ 1) กีฬาประเพณีชุมชนสัมพันธ์ และ 2) การระดมทรัพยากรทางการศึกษา จากการประเมินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543:22) ได้กล่าวว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนถือเป็นงานที่สำคัญยิ่งงานหนึ่งของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนในชนบท ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นประการหนึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียนที่จะอำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการกิจของโรงเรียนและ

บางที่อาจก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินงานได้งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นงานที่สำคัญยิ่งงานหนึ่งของผู้บริหารและข้าราชการครูในโรงเรียน และสุณิตา บุริมาศ (2552 : 59) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า ในการศึกษาทั้ง 5 ด้าน ด้านการให้บริการชุมชน มีชุมชนมาเข้ารับบริการน้อยมาก แนวทางการพัฒนาคือ การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบข่าวสารโดยใช้นักเรียนเป็นสื่อ ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน ยังน้อยมาก แนวทางการพัฒนา คือ การจัดอบรมให้ชุมชน ด้านบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางพัฒนาโดยการศึกษาดูงานเกี่ยวกับงานในหน้าที่ ด้านการสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม แนวทางพัฒนา คือ วางแผนจัดกิจกรรมให้ตรงกับเวลาว่างของชุมชนในวัยทำงาน และด้านการประชาสัมพันธ์ แนวทางพัฒนาคือ การปฏิบัติงานออกเยี่ยมบ้านโดยกำหนดเวลาการออกเยี่ยมบ้านที่ชัดเจน

ศรธรรม เกษรา (2551 : 99) ได้ศึกษาการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้น 1-3 ผลวิจัยพบว่า วงจรปฏิบัติการที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย มีความจำเป็นและมีความสำคัญมาก โดยให้ผู้ปกครองร่วมกับครูมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านและโรงเรียนอย่างต่อเนื่องทุกคน ทั้งผู้ศึกษาและผู้ร่วมศึกษาให้ความร่วมมือในการปฏิบัติในระดับมาก และได้รับความสนใจจากชุมชนเช่นเดียวกัน

3. ผลการดำเนินการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านเหล่า ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ด้วยโครงการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ประกอบด้วยกิจกรรม 3 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน 2) กิจกรรมวันสำคัญ (วันลูกค้า ลูกคุณ) 3) กิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายในและกีฬาชุมชนสัมพันธ์ (บ้านเหล่าเกมส์) ในพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านเหล่า ครั้งนี้การดำเนินการพัฒนาด้วยกระบวนการ PDCA ได้แก่ 1) การวางแผน(Plan) 2)การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (Do) 3) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน(Check) และ4) การปฏิบัติการแก้ไข (Action) เป็นวิธีการขั้นตอนในการทำงานให้เสร็จอย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพเหมาะสำหรับการพัฒนาในครั้งนี้อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 76) ได้เสนอว่าวงจร PDCA หรือวงจรเดมมิ่ง คือ แนวความคิดในการแก้ปัญหา (Problem Solving) และการพัฒนากระบวนการ(Process Improvement) อย่างต่อเนื่อง ซึ่งนำเสนอโดย ดร.เดมมิ่ง และถือว่าเป็นแนวคิดพื้นฐานของวิธีการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน กระบวนการแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนบ้านเหล่า ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก และโครงการ/กิจกรรมใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างดี สอดคล้องกับ เอมอร์ วิริยะขันติกุล (2555:102) ได้ศึกษาสภาพและแนว

ทางการพัฒนาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่ม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานครอยู่ ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการ บริหารแบบมีส่วนร่วม และด้านการบริหารจัดการที่ดี 2) แนวทาง การพัฒนาการใช้ บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร คือ (1) ด้าน การ กระจายอำนาจสถานศึกษาควรมีการแบ่งงาน 4 ฝ่าย อย่างชัดเจน โดยแต่ละฝ่ายมี ผู้รับผิดชอบตามความรู้ ความสามารถอย่าง เหมาะสม โดยการออกคำสั่งแต่งตั้งแจ้งให้ทราบ และจัดทำโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารต้องยอมรับ การตัดสินใจ และการแสดง ความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบงาน มีการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรภายในโรงเรียน การ จัดสรรงบประมาณในการบริหารงานควรมีความรวดเร็ว และคล่องตัวมากกว่าที่ เป็นอยู่จัดหา และอำนวยความสะดวก ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน (2) การบริหาร แบบมีส่วนร่วม ให้ความรู้แก่คณะกรรมการ สถานศึกษาหรือเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการเข้ามามี บทบาท ในการบริหารงานในโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทราบถึงประโยชน์ในการมีส่วนร่วม กับทางโรงเรียนต่อนักเรียนที่จะได้รับ (3) การบริหารจัดการ ที่ดี การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเข้ามาในโรงเรียนอย่างเป็นระบบนำระบบ PDCA เข้า มาบริหารจัดการภายในโรงเรียน ปัจจุบัน เชื่อมใสสง (2552 : 96 - 97) ได้ศึกษาการพัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ได้ดำเนินการประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจกล่าวคือ ชุมชนให้ความร่วมมือ และการยอมรับในการดำเนินงานของทางโรงเรียนมากยิ่งขึ้นได้รับความร่วมมือในการดำเนิน กิจกรรมทั้งทางด้านวิชาการ กิจกรรมการบริหารจัดการ โดยร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา การ ให้คำแนะนำในการดำเนินงานของโรงเรียนและให้การช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ทางการเรียน การสอนต่าง ๆ เกิดความตระหนักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากขึ้น มี การพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้หลักการวิจัยปฏิบัติการ มีเครือข่ายผู้ปกครองที่เข้มแข็ง และ ชุมชนให้การช่วยเหลือและสนับสนุนโรงเรียน ทำให้การพัฒนากิจกรรมงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และณัฐพล วิเศษ (2552 : 141 - 142) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า ผู้ปกครอง ชุมชนมีความพึงพอใจในการดำเนินกิจกรรม ผู้ปกครองภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ตีใจที่ ได้รับการบริการที่ดีและเป็นกันเองต่างฝ่ายต่างให้เกียรติซึ่งกันและกัน ได้รับความช่วยเหลือจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการช่วยเหลือ สนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์กีฬาเงินงบประมาณ สนับสนุนงานทางด้านจัดการศึกษาของโรงเรียนให้พัฒนาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ

เสีียง บำรุงพงษ์ (2553 : 44) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านหนองจอก พบว่าการวางแผนปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้ชัดเจนและมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบโดยตรงดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไปและร่วมกันวางแผนกันเปิดศูนย์อาชีพชุมชนขอรับการสนับสนุนงบประมาณและวิทยากรจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ติดตั้งกำลังไฟฟ้าให้เพียงพอ ร่วมกันสร้างข้อตกลงในการใช้อาคารสถานที่ เปิดบริการให้ชุมชนเข้ามาใช้ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์และสหกรณ์ร้านค้า โดยโรงเรียนจัดท้าวัดดูอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก แก่ผู้ใช้บริการตามสมควร สร้างความตระหนักในการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน ส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ยกย่องชมเชยผู้ปฏิบัติกิจกรรมทุกคน ปฏิบัติการให้ความรู้กับชุมชนในเรื่องการจัดการศึกษาของโรงเรียนตลอดจนบทบาทหน้าที่ของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและรณรงค์ให้เห็นความสำคัญของการศึกษา ยกย่องชมเชยผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกคน การกำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป กำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรม สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้เป็นรูปธรรม ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ เป็นผู้นำและสนับสนุนให้มีการก่อตั้งสมาคมผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียน การกำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเหล่า ผู้วิจัยเสนอข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 โรงเรียนและชุมชนจะต้องจัดกิจกรรมร่วมกันตามโอกาสอันควรเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนด้านต่าง ๆ
- 1.2 โรงเรียนควรวางแผนเตรียมการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา
- 1.3 ต้องมีกิจกรรมใหม่ ๆ เพิ่มเติมให้หลากหลายในการพัฒนาโดยเน้นให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

1.4 การจัดกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมในโรงเรียนควรใช้รูปแบบที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น เช่น กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรมเปิดบริการห้องสมุด

1.5 ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนต้องให้ความสำคัญกับงานความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างจริงจัง และจริงจังต่อชุมชน โดยมีความตระหนักว่าโรงเรียนกับชุมชนต้องอยู่คู่กัน จึงจะได้รับความร่วมมือจากชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบสภาพปัญหาการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีสภาพบริบทใกล้เคียงกัน

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2.3 ควรพัฒนาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการระดมทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน

2.4 ควรวิจัยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยใช้รูปแบบอื่น ๆ เพื่อจะได้แนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป